

Analyse coalitieakkoord PVV, VVD, NSC en BBB

Ten behoeve van de MRA

Datum 22 mei 2024

Inhoudsopgave

1. Introductie	3
2. Ruimte	4
3. Mobiliteit	6
4. Economie, Klimaat, Energie en Arbeidsmarkt	8
5. Overig	11

1. Introductie

Op basis van de beschikbare analyses van MRA-partners en van de Netwerk Stedelijk Nederland-coalitie is een analyse opgesteld gespiegeld aan de opgaven van de MRA. Om enige kleuring te geven is het ingedeeld naar positief, negatief en neutraal. Omdat het een hoofdlijnen-akkoord betreft, en zaken nog flink wat uitwerking moeten krijgen, is iedere indeling voor meerdere interpretatie vatbaar.

Ook de CPB-doorrekening laat zien dat heel voorzichtige plusjes zijn gebaseerd op veel aannames en waarschijnlijkheden.

Vandaag (22 mei) debatteert de Kamer over het coalitie-akkoord. Een handelingsperspectief voor specifieke beïnvloeding gaat ontstaan wanneer meer bekend is hoe de uitwerking vorm gaat krijgen en wanneer de bewindspersonen in beeld komen. Het zal er de komende maanden voor ons als MRA op aankomen om werkzame verbindingen tot stand te brengen met sleutelfiguren in het nieuwe kabinet en de coalitiefracties.

Vanuit de MRA wordt de lopende inzet op de ministeries en inhoudelijk relevante Kamercommissies voortgezet.

U heeft waarschijnlijk binnen uw college een eerste bespreking van het coalitie-akkoord gehouden, met deze analyse stellen we u in staat om een doorkijk te maken op de MRA-opgaven.

2. Ruimte

Het terugdringen van het historische woningtekort is voor deze coalitie topprioriteit. Er moeten structureel 100.000 woningen per jaar bij worden gebouwd. Daarvoor wordt € 1 mld. per jaar uitgetrokken. Er wordt ingezet op betaalbare (huur)woningen, waarvoor bindende afspraken worden gemaakt met woningcorporaties, ook over middenhuur.

Positief

- Woningbouw is een belangrijke prioriteit van het nieuwe kabinet
- Er komt ook weer een coördinerend minister op Ruimtelijke Ordening
- Kabinet wil procedures woningbouw verder versnellen.
- Kabinet wil gebiedsgerichte aanpak voortzetten, sluit aan bij NOVEX-aanpak.
- Meer fiscale mogelijkheden voor gemeenten zoals een planbatenheffing en belasting op onbebouwde grond met woonbestemming
- Zet koers in om de Wet Versterking Regie Volkshuisvesting in te voeren conform onze woondeal: 30% sociaal en 1/3^e betaalbaar in de nieuwbouw.
- Woondeals worden genoemd en voortgezet
- Natuur op nr. 4 genoemd in de lijst van 10 prioriteiten van het nieuwe kabinet.

Negatief

- Een visie op ruimtelijke ordening ontbreekt.
- Potentiële middelen ontwikkeling van bestaande grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties lijkt beperkt.
- Geen structurele middelen voor woningbouw voorzien.
- Veel onduidelijkheid op kritische succesfactoren voor de woningbouw. NOVEX vooral gericht op het bouwen van woningen, niet op de ruimtelijke vraagstukken, die samenkomen. Er staat dat "Er wordt toekomstbestendig gebouwd rekening gehouden met water, bodem, landschap en stedenbouwkundige kwaliteit", maar onduidelijk hoe. Nota Ruimte wordt niet genoemd. De ruimtelijke keuzes worden niet gezien, alles kan.
- Hoofdlijnenakkoord is niet geheel in de lijn van het door het Rijk als regio onderschreven Verstedelijkingsconcept MRA met aandacht voor binnenstedelijk verdichting, nabij ov-knooppunten, de structurele transitie op het gebied van mobiliteit (van auto naar OV, fiets, verbeteren woon-werkbalans) energie en klimaat, water. Geen aandacht voor de groen-blauwe structuur.
- Geen nieuwe investeringen in groen/blauwe structuren voorzien. Instandhouding i.p.v. verbetering van natuur.
- Geen structurele middelen voor versterking groen/blauwe structuren voorzien
- Knelpunten voor de woningbouwopgave en economie zoals verzilting, tekort aan zoet- en drinkwater, waterkwaliteit worden niet genoemd.

Onduidelijk

- Kabinet lijkt alleen middelen (€ 5 mld/€ 1 mld p/jr) beschikbaar te stellen voor ontwikkeling van nieuwe (NOVEX) woningbouwlocaties en ook alleen voor de komende 5 jaar.
- Kabinet wil meer regie voeren op ruimtelijke ordening. Mits ook gericht op realisatie van bestaande grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties kan dit positief zijn.
- Netcongestie: Kabinet neemt regie op netcongestie. Als dit aansluit op de woningbouw kan dit positief zijn. Kan echter ook ruimte voor maatwerk op regionaal niveau beperken.
- Weinig uitwerking en veel onduidelijkheid op de kritische succesfactoren: Verduurzaming en verbetering bestaande omgeving, geluid, stikstof, focus op uitvoering (o.a. capaciteit bij gemeenten) en mobiliteit.
- Kabinet heeft aandacht voor klimaatadaptatie maar onduidelijk in hoeverre dit ondersteunend is aan realisatie grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties in gebieden met extra opgave op dit vlak.
- Regiodeals uitbouwen met investeringsafspraken over woningbouw: goed dat er wens is om investeringsafspraken te maken over woningbouw. Onduidelijk wat impact van dit voorstel is, zowel qua middelen voor NOVEX-locaties als op proces (impact op bestaande MIRT-samenwerkingscyclus).

3. Mobiliteit

De vier partijen willen een impuls geven aan infrastructuur en bereikbaarheid van de regio's buiten de steden, al blijkt dat niet uit het financieel kader. Het verbeteren van busvervoer tussen dorpskernen op het platteland wordt specifiek genoemd. Voor de onderhoudsopgave is het doel de instandhouding van de minimaal benodigde basiskwaliteit van bestaande weg- en OV-infrastructuur. Daarnaast wordt ingezet op het bevorderen van internationaal spoorvervoer waarbij meer stations in het oosten en zuiden van Nederland moeten worden aangesloten op internationale hsl-lijnen.

Positief

- Infrastructuur is een belangrijke prioriteit van het nieuwe kabinet en lijkt voor te bouwen op het reeds in gang gezette beleid onder Rutte IV en dat is niet ongunstig.
- De 17 gepauzeerde MIRT-projecten worden – bij voldoende personeel, vergunningsruimte en middelen – weer opgepakt. Als één van de drie prioritaire OV-knelpunten wordt de OV-verbinding Amsterdam-Haarlemmermeer genoemd, alleen nog zonder dekking.
- Een verhoging van het mobiliteitsfonds van €500 mln. Per jaar (opgeteld tot €2,5 mld. Voor de kabinetsperiode) voor de ontsluiting van (nieuwe) woningbouwlocaties en de regionale aanpak van infrastructuur.
- Gebiedsgerichte aanpak. Zie ook woningbouw.

Negatief

- Potentiële middelen voor ontsluiting NOVEX-woningbouwlocaties en investeringen in OV lijkt beperkt.
- In het hoofdlijnenakkoord staan veel infrastructurele ambities beschreven, maar dekking hiervoor is onvoldoende.
- De extra financiën voor mobiliteit zijn een druppel op de gloeiende plaat, veel te weinig om regionaal en lokaal daadwerkelijk verbeteringen in infrastructuur door te voeren. En wederom is het geen structureel geld voor de lange termijnplanning. Dit zal mogelijk leiden tot concurrerende regio's wegens beperkte middelen in relatie tot grote opgaven. Onduidelijk is ook hoe deze middelen zich verhouden tot de beheer- en onderhoudsopgaven.

Onduidelijk

- Kabinet stelt middelen (€ 2,5 mld/€ 500 mln. p/jr) beschikbaar voor ontsluiting (nieuwe) woningbouwlocaties en aanleg infrastructuur voor mobiliteit. Hoe middelen tussen ontsluiting woningbouwlocaties en overige infra wordt verdeeld onduidelijk. Ook onduidelijk of het gaat om infrastructuur voor OV of wegen. Prinsjesdag zal hierover meer duidelijkheid geven.
- Aansluitend is de onduidelijk over de fondsvorming m.b.t. de bedragen voor wonen en mobiliteit. Het is opnieuw handig als weer vanuit één fonds wordt gewerkt (het

- Mobiliteitsfonds), bij voorkeur m.b.t. een beperkt aantal grotere projecten, bij voorkeur programmatisch en niet via beklemmende SPUK's en al te diverse dashboards
- Het doortrekken van de NZ-lijn is een kernpunt van de MRA. Het is positief dat het akkoord benoemd dat de OVAH één van de belangrijkste OV-knelpunten is, maar er is geen dekking voor te vinden in de financiële paragraaf. De financiële consequenties voor het kabinet moeten dus nog nader worden uitgewerkt. Positief is dat het gesprek rondom tekorten Zuidasdok in relatie tot het investeringsmandje nu een andere impuls krijgt. Ook het bevorderen van internationaal spoorvervoer sluit aan bij de inzet van de MRA en biedt ruimte om aandacht te houden voor deze projecten.
  - Het weer oppakken van gepauzeerde projecten (Rijkswegen) klinkt positief. In de MRA zijn dat Rottepolderplein, A27 Eemnes-Almere en A7/A8. Maar: de in het akkoord genoemde voorwaarden (voldoende personeel, vergunningsruimte en middelen) zijn precies de factoren waarom de projecten überhaupt zijn gepauzeerd. De vraag is dus welk handelingsperspectief hiermee wordt geboden ook gegeven de prioritering die is aangegeven: eerst onderhoud, dan gepauzeerde projecten en geprioriteerde knelpunten.

4. Economie, Klimaat, Energie en Arbeidsmarkt

De partijen draaien een aantal maatregelen en lastenverzwaringen terug die het vorige kabinet heeft ingevoerd of aangekondigd. Hiermee wil de coalitie het vestigingsklimaat een impuls geven en ervoor zorgen dat Nederland bij de top 5 landen wat betreft concurrentiepositie blijft behoren. Het verdienvermogen moet voorop staan en bedrijven moeten kunnen blijven exporteren, ook agrariërs. Fabrieken moeten in Nederland blijven en schoon zijn. Er moet voldoende ruimte zijn en knellende regelgeving worden tegengegaan.

De energietransitie moet volgens de coalitie gericht zijn op energieonafhankelijkheid en het ontzien van lage inkomensgroepen en kleine bedrijven. Klimaatbeleid moet draagbaar, haalbaar en uitvoerbaar zijn. Daarbij houdt het kabinet zicht aan bestaande afspraken, alleen als de doelen niet worden gehaald, maken we alternatief beleid.

Positief

- Het Klimaatfonds zal worden gebruikt voor investeringen in innovaties en technologie zoals 'CCS' en groene waterstof. Relevant voor NZKG.
- Verbetering van het vestigingsklimaat, o.a. door fiscale maatregelen. Recente lastenverzwaringen (verhoging energiebelasting en vermogen) worden deels teruggedraaid, de afschaffing van inkoop eigen aandelen wordt teruggedraaid. MKB-winstvrijstelling wordt niet verhoogd.

Een aantal verbeteringen maar zorgen over vestigingsklimaat zullen blijven, zoals over woningbouw, infrastructuur en kennis.

- Er komt een afwegingskader voor de vestiging van nieuwe bedrijven, in relatie tot de benodigde arbeidsmigranten, ruimte en energie.

Zo'n afwegingskader idealiter op MRA schaal in kader NOVEX-MRA.

- Invest-NL wordt versterkt met in totaal € 1 mld.

Gaat wel ten koste van bredere mogelijkheden voor stimulering innovaties via Groeifonds

Negatief

- De inzet op de grondstoffentransitie wordt gereduceerd tot het beperken van de afhankelijkheid van andere landen.
- Het verlaagde btw-tarief op logies wordt afgeschaft en gaat van 9% naar 21%, behalve op campings.

Samen met de toeristenbelasting zorgt dit voor een forse belastingdruk op hotels. Een groot deel van wat deze maatregel oplevert wordt in de regio Amsterdam opgehaald. In de MRA komen veel toeristen uit het buitenland, dus die betalen grotendeels. In de rest van Nederland is het meer binnenlands toerisme dus raakt de Nederlandse toerist fors. De maatregel kan bijdragen aan het afremmen van de toeristische druk maar verkleint de ruimte om gemeentelijke toeristenbelasting verder te verhogen.

- Meer rekening houden met kleine ondernemers bij wet- en regelgeving.

Onduidelijk

- Verdienvermogen centraal
MRA kiest in nieuwe MRA Agenda nadrukkelijk voor 'brede welvaart' – dus verdienen in balans met duurzaamheid en sociaal/inclusief/bestaanszekerheid
- Netcongestie: Kabinet neemt regie op netcongestie o.a. wie op net wordt aangesloten. Ingewikkelde keuzes, opletten dat dit maatwerk aansluit op lokaal en regionaal belang. Mits dit aansluit op belangen van grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties kan dit positief zijn.
- Bedrijven worden geholpen bij de energietransitie door het verhelpen van netcongestie. Energie mag niet veel duurder zijn dan in buurlanden.
- Bezien wordt op welke manier het instellen van zero-emissiezones kan worden uitgesteld, onder andere om uitzonderingen voor bijvoorbeeld ondernemers landelijk te kunnen regelen (standaardiseren). De instelling van zero-emissiezones blijft een gemeentelijk besluit.
- Circulaire economie: verminderen afhankelijk van andere landen centraal – relatie met duurzaamheidsdoelstellingen ontbreekt; invoeren heffing op circulair plastic
- Visie op ruimtelijke indeling en structuur belangrijk i.r.t. economie en vestigingsklimaat.

I.r.t. NZKG en ruimte: NOVEX blijft in stand. We kunnen blijven aanspreken op gemaakte NOVEX-afspraken en het belang van integrale afwegingen. Knelpunten in de ruimte en wat voorrang moet krijgen blijft onduidelijk.

Onderwijs en Arbeidsmarkt

Positief

- In het mbo wordt meer aandacht gegeven aan de aansluiting op de arbeidsmarkt.
- Het aanpakken van de personeelskrapte in de zorg heeft grote prioriteit. Daarom wordt het aantrekkelijker gemaakt om in de zorg te werken, door middel van meer autonomie, loopbaanperspectief, goede arbeidsvoorwaarden en beperking van regeldruk en van administratieve lasten, bijvoorbeeld door meer innovaties.

Onduidelijk

- Versterking van kennis, innovatie en (digitale) infrastructuur. Er wordt echter gekort op sectorplannen in het hoger onderwijs en de wetenschap en er worden miljarden gekort op het Nationaal Groeifonds en het Fonds Onderzoek Wetenschap.
Dus hoe met deze bezuinigingen invulling aan "versterking" kennis&innovatie wordt gegeven is onduidelijk. Ook voor de vernieuwing van de arbeidsmarkt kan korting op Groeifonds een grote belemmering zijn.
- Arbeidsmigratie met lage lonen en slechte arbeids- en woonomstandigheden beperken.
Positief, maar kan effecten voor sectoren in de MRA, zoals glastuinbouw, logistiek.

- Bezien wordt of en zo ja, welke fiscale voordelen onder de extraterritoriale kostenregeling (ETK-regeling) worden versoberd.
Onduidelijk wat dit betekent voor de 30% expatregeling
- Versterking van kennis, innovatie en (digitale) infrastructuur. Er wordt echter gekort op sectorplannen in het hoger onderwijs en de wetenschap en er worden miljarden gekort op het Nationaal Groeifonds (-6,8 mld.) en het Fonds Onderzoek Wetenschap (-1,1 mld.).
Onduidelijk hoe invulling aan "versterking" wordt gegeven. Universiteiten en ondernemers hebben hierdoor minder financieringskansen.

5. Overig

Positief

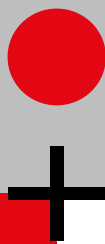
- 'Elke regio telt' een van de 10 hoofdprioriteiten van nieuw kabinet: sluit aan bij NSN-netwerk van steden die grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties in heel Nederland ontwikkelen.
- Goed bestuur: grote opgaven zoals woningbouw moeten in gezamenlijkheid worden opgepakt.

Negatief

- Het ravijn wordt niet opgelost.

Onduidelijk

- Overheveling SPUK's (specifieke doeluitkeringen) naar Gemeentefonds: Positief is dat de administratieve lasten die gepaard gaan met SPUK's – die ook veel worden ingezet voor ontwikkeling van de grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties wegvallen. Negatief is dat de overheveling gepaard gaat met een bezuiniging van 10%.

**metropool
regioamsterdam**

Termini 179
1025 XM Amsterdam

info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl